

Sportvisie: Sport verbindt Valkenswaard

december 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Aanleiding	5
1. Sportstimulering.....	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Sportverenigingen.....	6
1.3 Anders georganiseerde sport	6
1.4 Sport en bewegen in de openbare ruimte.....	7
1.5 Sport en onderwijs.....	7
2. Sport & bewegen en sociale cohesie.....	9
3. Accommodaties.....	12
4. Evenementen.....	12
5. Financiën.....	13
Bijlage 1: overzicht ambities	14
Bijlage 2: de invloed van sport en bewegen & de Beweegrichtlijn 2017	15
Bijlage 3: trends en ontwikkelingen	17
Bijlage 4: Dit gaan we doen	19

Voorwoord

Met deze sportvisie zetten we de lijnen uit voor het sportbeleid in de gemeente Valkenswaard voor de komende 4 jaar. De visie die daarbij leidend is, luidt als volgt:

Sporten en bewegen is goed voor de lichamelijke en mentale gezondheid en heeft een belangrijke sociale functie. Binnen de gemeente Valkenswaard is het voor iedereen mogelijk om te sporten en bewegen.

De verbinding tussen organisaties in het sociale domein is van groot belang om onze doelen te bereiken. Een sterke verbinding maakt sportaanbieders sterker en duurzamer. Voor verenigingen in Valkenswaard kan een brede blik, met oog voor samenwerking, betekenen dat meer mensen de vereniging leren kennen, meer mensen in de kantine komen, meer mensen lid worden van de vereniging en de vereniging meer bestaansrecht heeft.

Samenwerken is noodzakelijk om onze doelen te bereiken. Tijdens de starbijeenkomst, die is georganiseerd in aanloop naar de totstandkoming van deze sportvisie, kwam naar voren dat het belangrijk is om elkaar mee te nemen in het proces. De gemeente, maatschappelijke organisaties en sportaanbieders moeten met elkaar in gesprek blijven over de vorderingen die worden gemaakt of resultaten die achterblijven als het gaat om de doelen uit deze sportvisie.

Vanuit de aanwezigen werd geopperd om jaarlijks een bijeenkomst te organiseren waarbij de ambities die we voor ogen hebben worden doorgenomen. Hierbij is de afspraak gemaakt om dit ook daadwerkelijk te doen. Mede hopen we hiermee ook de betrokkenheid te creëren die nodig is om tot een gedragen visie te komen. De werkgroep die bijgedragen heeft aan de totstandkoming van deze sportvisie bestond voornamelijk uit vertegenwoordigers van belangenverenigingen en ambtenaren. Deelname vanuit sportverenigingen zelf was beperkt.

Samenvatting

Met deze sportvisie wordt aangehaakt bij de toekomstvisie Valkenswaard 2030 en de onderwerpen die daar centraal staan (leisure, innovatie en sociale cohesie). De aandacht binnen deze sportvisie gaat vooral uit naar het versterken van de sociale cohesie. Zo wordt sport ingezet als middel ter vergroting van de zelfredzaamheid van mensen en om meer mensen te laten participeren in de maatschappij. De koppeling die gemaakt wordt met het VN-verdrag Handicap is daarbij van groot belang.

Naast de aandacht die uit gaat naar sociale cohesie (hoofdstuk 2) staat ook sportstimulering (hoofdstuk 1) centraal in deze sportvisie. We lichten toe hoe we er voor zorgen dat meer mensen gaan sporten en daardoor gezonder worden. Daarnaast laten we zien hoe we de sport in de gemeente Valkenswaard aantrekkelijk houden voor jongeren en jonge gezinnen. De accommodaties (hoofdstuk 3) en evenementen (hoofdstuk 4) zien we in deze visie als middelen om goed invulling te geven aan de 2 hoofdthema's: sportstimulering en sociale cohesie.

In deze sportvisie zijn ambities genoemd bij diverse onderwerpen. Deze ambities zijn niet altijd meetbaar. In bijlage 4 is in hoofdlijnen weergegeven hoe we de ambities bereiken. Daar wordt aangegeven wanneer, in welk jaar en hoe er invulling wordt gegeven aan nieuwe activiteiten. In een nog op te stellen uitvoeringsprogramma worden de ambities vertaald naar concrete doelstellingen en wordt de voorgestelde aanpak verder uitgewerkt.

Omgevingswet

Belangrijk om te benoemen is dat deze sportvisie opgesteld is voor de komende 4 jaar, tot en met 2021. In 2021 wordt echter de Omgevingswet ook ingevoerd. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De omgevingswet kan dus bepalend zijn voor thema's als gezondheid en leefmilieu (met aandacht voor sociale cohesie). Vanzelfsprekend zijn deze onderwerpen verbonden aan sport en aan deze sportvisie. Vanuit sport (gemeentelijke organisatie) wordt bij de totstandkoming van De Omgevingswet meegedacht. Wanneer blijkt dat de Omgevingswet de sportvisie (deels) vervangt, betekent dit dat deze sportvisie komt te vervallen.

Onze ambities zijn:

Sportstimulering

- Er is een passend sport- en beweegaanbod voor inwoners van Valkenswaard van jong tot oud;
- In 2021 voldoet 70% van de inwoners aan de Beweegrichtlijnen.

Sport & bewegen en sociale cohesie

- Sport en bewegen wordt gericht ingezet waardoor mensen fitter worden en participeren in de samenleving.

Accommodaties

- 80% van de gebruikers van sportaccommodaties beoordeelt deze als goed.

Evenementen

- Iedereen, ook mensen met een beperking, moet mee kunnen doen aan minstens 1 breedtesportevenement dat plaatsvindt in Valkenswaard.

Aanleiding

Deze sportvisie is een vervolg op de sportvisie uit 2011. Sindsdien hebben veel nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden in de sport. Zo is nog duidelijker geworden dat sport en bewegen bijdraagt aan het welzijn van mensen. Het gaat daarbij niet alleen om fysieke gezondheid, maar ook om maatschappelijke participatie, zelfredzaamheid en dientengevolge mentale gezondheid. Dit gebeurt door te sporten en bewegen, maar ook door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen bij een sportvereniging.

De sportvisie is tot stand gekomen in samenwerking met maatschappelijke organisaties uit het veld. Op 27 juni 2017 is tijdens een bijeenkomst de eerste stap gezet om tot een nieuwe sportvisie te komen. De aanwezigen hebben hun mening gegeven over verschillende belangrijke onderwerpen als maatschappelijke inzet van sportorganisaties, privatisering, georganiseerde en ongeorganiseerde sport. De Toekomstvisie van Valkenswaard is als uitgangspunt genomen om het gesprek aan te gaan: op welke manier kan sport en bewegen bijdragen aan sociale cohesie, innovatie en Leisure & Pleasure en aan de bewegingsdoelstellingen.

Aan de hand van de uitkomsten van deze bijeenkomst is een werkgroep aan de slag gegaan met de sportvisie. Beleidsmedewerkers van o.a. jeugd en WMO hebben input geleverd voor de onderwerpen die raakvlak hebben met de pijler sociale cohesie.

1. Sportstimulering

1.1 Inleiding

Van de volwassen inwoners van Valkenswaard voldoet 65 procent aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Dit wil zeggen dat zij 2,5 uur bewegen per week. Bewegen door te sporten, te wandelen, te fietsen of intensief in de tuin te werken. De score van 65 procent is 5% boven het landelijk gemiddelde blijkt uit de [Volwassenenmonitor 2016/2017, gemeente Valkenswaard, GGD](#). Van de jeugd voldoet 81% aan de norm. In 2017 is de Nederlandse Norm Gezond Bewegen vervangen door de Beweegrichtlijn (meer informatie in bijlage 2).

Onze ambitie is dat meer inwoners van Valkenswaard gaan bewegen en sporten. Dat is goed voor de gezondheid (mensen die voldoende sporten en bewegen hebben minder risico op gezondheidsklachten), voor sociale contacten en bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het niveau van de faciliteiten voor sportverenigingen en voor individuele sporters moet hiervoor op peil worden gehouden.

Algemene ambities m.b.t. sportstimulering

- Er is een passend sport- en beweegaanbod voor inwoners van Valkenswaard van jong tot oud;
- In 2021 voldoet 70% van de inwoners aan de Beweegrichtlijnen.

1.2 Sportverenigingen

De sportverenigingen zijn van grote maatschappelijke waarde. Veruit de meeste vrijwilligers in Valkenswaard zijn actief bij sportverenigingen. Ze brengen vele duizenden inwoners in beweging, bieden veel mogelijkheden voor zelfontplooiing en leveren een grote bijdrage aan een sociaal en gezond Valkenswaard. Vooral voor de jeugd is de sportvereniging (naast sport op de basisschool) nog altijd de plek om de eerste sportervaring op te doen. We vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk jongeren sporten. Sportdeelname versterkt hun zelfvertrouwen, geeft hen het gevoel dat ze 'erbij horen'. Het is voor de jeugd en jonge gezinnen dan ook van groot belang dat het grote en diverse aanbod dat er nu is behouden blijft. Ook in de kleine kernen van Valkenswaard moet de sport op eenzelfde wijze bereikbaar blijven.

Wanneer blijkt dat een vereniging het moeilijk heeft om in de toekomst sport aan te kunnen blijven bieden, wordt gewerkt aan oplossingen: tijdelijke ondersteuning, fusie, andere accommodatie etc. Dit gaat in goed overleg tussen de vereniging en de gemeente.

Ambitie:

- Alle sportverenigingen zijn in staat hun activiteiten op een goede en toekomstbestendige wijze te organiseren.

1.3 Anders georganiseerde sport

Uit onderzoek van het Mulier Instituut (anders georganiseerde sport, april 2016) blijkt dat 50 procent van de Nederlandse bevolking ongeorganiseerd sport. De belangrijkste activiteit is hardlopen, alleen of met een groepje vrienden of bekenden.

Twintig procent van de bevolking sport in verenigingsverband. En 16 procent sport 'anders georganiseerd' bij een commerciële sportaanbieder (vooral fitness) of bedrijfssport. Ongeorganiseerde sporters vormen dus veruit de grootste groep.

De betrokkenen bij de totstandkoming van de sportvisie willen, als het om het om de anders georganiseerde sport gaat, aandacht besteden aan een specifiek onderwerp: bedrijfssport. Anders georganiseerd sporten is een breed onderwerp. Daarom is het van belang het goed af te bakenen (focus op bedrijfssport). Nederlanders zitten gemiddeld bijna 9 uur per dag, we zijn daarmee Europees Kampioen. Dit komt voor een groot deel

door al het werk dat we zittend doen. Het ongeorganiseerd sporten en bewegen kan een bijdrage leveren aan een gezonder beweegpatroon en een gezondere leefstijl voor werknemers.

Ambitie:

- Werknemers in Valkenswaard bewegen meer doordat ze deelnemen aan beweegactiviteiten tijdens of na werktijd.

1.4 Sport en bewegen in de openbare ruimte

Steeds meer inwoners van Valkenswaard sporten in de openbare ruimte. Dit is positief en kan plaatsvinden naast of in plaats van het sporten bij de sportvereniging. De omgeving en de faciliteiten van Valkenswaard bieden hier voldoende mogelijkheden voor.

Het verbeteren van sport- en beweegmogelijkheden voor kinderen in de buurt verdient aandacht.

Ambitie:

- De openbare ruimte, met name de sportparken, wordt beter benut voor sporten en bewegen.

1.5 Sport en onderwijs

Mede dankzij de inzet van de buurtsportcoaches en vele stagiaires die zij aansturen, is de afgelopen jaren een enorme impuls gegeven aan het sporten en bewegen tijdens en na schooltijd. Dit aanbod kan nog beter worden ingevuld en is een uithangbord voor het onderwijs. Jongeren en ouders met jonge kinderen nemen factoren als deze mee in hun schoolkeuze in Valkenswaard.

Sport en primair onderwijs

Om de gymles te mogen geven vanaf groep 3 is een aparte bevoegdheid nodig, waarvan de kosten voor rekening van het onderwijsinstituut komen. Mede daardoor dreigt een tekort aan bevoegde docenten lichamelijke opvoeding voor het basisonderwijs. Op de meeste scholen in Valkenswaard zijn geen vakleerkrachten lichamelijke opvoeding actief en worden de lessen lichamelijke opvoeding verzorgd door groepsleerkrachten. We dragen eraan bij dat, ondanks het tekort aan vakleerkrachten, sport een prominente plek houdt binnen het basisonderwijs. Dit doen we door tijdens schooltijd stagiaires in te zetten en door naschools sportaanbod te bieden.

Ambitie:

- Een gevarieerd aanbod van sport en bewegen maakt deel uit van het activiteitenaanbod voor alle basisschoolleerlingen.

Sport en voortgezet onderwijs

De ski-schans is een bekend fenomeen wanneer het gaat over cijfers m.b.t. sportparticipatie. Vanaf 18 jaar daalt het percentage volwassenen dat lid is van een sportvereniging fors (van 83% naar 59%) en daarmee ook de wekelijkse sportdeelname ([fact sheet sportdeelname 2015/ 2016 Mulier Instituut](#)). De redenen dat jeugdigen dan minder gaan sporten zijn bekend: concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding en studeren in een andere stad.

Om ervoor te zorgen dat jeugdigen blijven sporten en bewegen is het van belang te inventariseren waaraan zij behoefte hebben en het aanbod beter af te stemmen op deze behoeften.

Ambitie:

- We willen meer jeugd, ook na de middelbare school, laten sporten.

2. Sport & bewegen en sociale cohesie

Het toenemende belang van een gezonde leefstijl speelt een rol in de mate waarin we sporten en bewegen. Uit het [Nationaal Sportonderzoek 2016](#) blijkt dat het verbeteren van de gezondheid en conditie één van de belangrijkste motieven van Nederlanders is om te sporten. Opvallend is dat de aandacht voor de gezondheid toeneemt, terwijl de aandacht voor recreatiesporten en de prestatie afneemt.

Vanuit andere beleidsterreinen wordt ook gezien dat sport en bewegen er aan bijdraagt aan kostenvermindering van dure zorg. Verenigingen in Valkenswaard vinden dat de kansen die er zijn om sport in te zetten als middel beter benut kunnen worden o.a. door prioriteit te geven aan sportstimulering van specifieke doelgroepen. De vraag die er is vanuit de andere beleidsterreinen is leidend om de prioriteiten te kunnen stellen. Deze vraag wordt in kaart gebracht en er wordt gezamenlijk geïnventariseerd hoe hier op ingespeeld kan worden.

In de praktijk is het van belang dat, mocht een vereniging zich willen richten op een nieuwe doelgroep (zoals mensen met een beperking), ze dit ook daadwerkelijk kan doen omdat er genoeg vrijwilligers zijn of ondersteuning door professionals (vanuit de zorg of bijvoorbeeld met de inzet van een buurtsportcoach). De inzet van de buurtsportcoach is van groot belang om de verbinding tussen vraag en aanbod te maken. Buurtsportcoaches hebben enerzijds contact met de verenigingen en anderzijds met de maatschappelijke organisaties uit het veld. Hun ervaring uit de praktijk is van belang om beleid te kunnen maken.

Ambitie:

- Sport en bewegen wordt gericht ingezet waardoor mensen fitter worden en betrokken blijven bij de samenleving.

We richten ons op:

- Jeugd, mensen met een beperking, ouderen en mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt.

Om de bovenstaande ambitie te bereiken wordt ingezet op het vergroten van de sportdeelname van de bovenstaande doelgroepen. De gestelde ambities, voor mensen met een beperking en ouderen zijn hier dan ook op gebaseerd. Het meten van het effect op de doelgroep vindt plaats op projectniveau: bij de activiteiten van Sportief Valkenswaard wordt bijgehouden welk effect het sporten en bewegen heeft op gezondheid en op maatschappelijke participatie.

Mensen met een beperking

Ongeveer 10% van de Nederlandse bevolking leeft met een beperking. Met de ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking is afgesproken dat overheden en burgers ervoor moeten zorgen dat deze mensen kunnen deelnemen aan de samenleving, zelfstandig en op een manier die zij verkiezen. En wel op de volgende manier: "Nothing about us without us". Dus ook op het gebied van sport dient gekeken te worden hoe mensen met een beperking kunnen deelnemen aan die activiteiten die zij wenselijk achten.

Mensen kunnen een verschillende beperking hebben. De uitdaging is om deze doelgroep(en) adequaat te bereiken. Mensen met een beperking zijn enerzijds (bijna) niet georganiseerd in een belangengroep, anderzijds legt de wet op de privacy beperkingen op. Het verstrekken van de NAW-gegevens door verschillende instanties is

op basis van deze wet niet mogelijk. Gelukkig zijn er wel andere communicatiemiddelen die ingezet kunnen worden om de doelgroep te bereiken.

De specifieke aandacht die uitgaat naar deze doelgroep is van belang omdat een groot deel van de mensen met een beperking niet sport. Het vergt vaak ook een extra inspanning om hen de kans te bieden om te sporten of bewegen. De extra aandacht die uitgaat naar deze doelgroep wordt soms als stigmatiserend ervaren: 'Iedereen moet toch kunnen sporten? Dat moet niet iets bijzonders zijn'. Omdat we nog lang niet zijn waar we willen zijn, is de extra aandacht nodig. Het uiteindelijke doel is dat de extra aandacht die hier nu op gevestigd wordt uiteindelijk niet meer nodig is.

Ambitie:

- Sporten en bewegen is voor iedereen met een beperking mogelijk door een passend en toegankelijk aanbod in de buurt.

Ouderen:

We zien in Valkenswaard, evenals in grote delen van het land, het verschijnsel van 'dubbele vergrijzing': de gemiddelde leeftijd stijgt én het aandeel ouderen binnen het totaal van de bevolking neemt toe. In 2017 zijn er 7500 65-plussers en dit aantal neemt de komende jaren toe. Wanneer we het hebben over ouderen is het van belang om (op hoofdlijnen) onderscheid te maken tussen de jongere ouderen (65-75 jaar) en de klassieke ouderen (75-100 jaar). Voor een deel van deze laatst genoemde, zelfstandige wonende groep ouderen is bereikbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen cruciaal. Het kan hen helpen fysieke klachten te doen verminderen of te voorkomen, sociaal betrokken te blijven en mentaal weerbaar te blijven. Het aanbod dat er is voor deze doelgroep moet bestaan uit sport- en beweegactiviteiten waar ook bijv. valpreventie onderdeel van is.

Bij 62% van de 65-plussers in Valkenswaard is er sprake van overgewicht. Ook voor deze groep geldt dat het uiteindelijke doel is dat de extra aandacht die hier nu op gevestigd wordt uiteindelijk niet meer nodig is.

Ambitie:

- Er is een divers en toegankelijk sport en beweegaanbod voor ouderen.

Jeugd (en zorg):

De input vanuit het preventieplatform is leidend voor het bepalen van de thema's. Thema's kunnen zijn overgewicht (gezonde sportkantine), alcoholgebruik onder 18 jarigen (voorlichting op school en voorlichting in sportkantine: IVA cursus, wet- en regelgeving).

Ambitie:

- De samenwerking tussen jeugdzorg, onderwijs en sport is versterkt: er is een integrale aanpak op specifieke thema's.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Veruit de meeste inwoners met een bijstandsuitkering zijn niet in staat om op eigen kracht werk te vinden. Ze staan op (grote) afstand van de arbeidsmarkt, zijn soms futloos, kunnen een gebrek aan zelfvertrouwen en weinig sociale contacten hebben. Toch willen we dat inwoners zo veel mogelijk meedoen. De sport- en beweegaanbieders kunnen een bijdrage leveren aan het in beweging brengen van mensen zonder werk of, de eerste stap, naar een zinvolle dagbesteding. Deelnemers krijgen meer zelfvertrouwen, kunnen beter over komen in gesprekken met potentiële werkgevers en vergroten hun sociale netwerk. Het is van belang dat, om mensen structureel te laten sporten, zij ook financiële mogelijkheden hebben om te gaan sporten.

Ambitie:

- De sport- en beweegaanbieders leveren een bijdrage aan het in beweging brengen/houden van mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt.

3. Accommodaties

Goed onderhouden en veilige sportvoorzieningen zijn essentieel voor de inwoners en het Valkenswaardse verenigingsleven en de sociale cohesie. We vinden het belangrijk dat de voorzieningen in ons dorp op peil blijven. Hierbij wordt gekeken naar de breedte, het diverse aanbod dat er is moet behouden blijven, en de kwaliteit. Bij kwaliteit gaan we uit van de uitgangspunten m.b.t. duurzaamheid en toegankelijkheid en kijken we ook naar hoe gebruikers de accommodatie beoordelen.

Daarnaast streven we naar een efficiënter gebruik van accommodaties. We stimuleren dit o.a. door accommodaties multifunctioneler te gaan gebruiken en bieden ruimte voor zelfbeheer van accommodaties. Met zelfbeheer wordt een stichting/ vereniging uitgedaagd om uren te verhuren die voorheen niet verhuurd werden.

Ambitie:

- Valkenswaard heeft een sportvoorzieningenniveau dat, als het gaat om de beoordeling door gebruikers, door 80% positief beoordeeld wordt.

4. Evenementen

Valkenswaard legt de focus op breedtesport. Topsportevenementen (zoals evenementen op het Eurocircuit of op de Paarden Boulevard) waarbij het initiatief ligt bij een vereniging of particuliere organisaties wil de gemeente graag blijven ondersteunen op een wijze die aansluit bij het (bredere) evenementenbeleid.

Voor breedtesportevenementen geldt dat de gemeente de kracht van evenementen benut om het sporten en bewegen te stimuleren. De buurtsportcoaches vervullen een makelfunctie. Zij werken wijkgericht om mensen die niet sporten en bewegen de mogelijkheid te bieden om mee te doen. Een uitgangspunt is dat de buurtsportcoaches aanjager zijn en de aanpak borgen.

Ambitie:

- Iedereen, ook mensen met een beperking, moet mee kunnen doen aan minsten 1 breedtesportevenement dat plaatsvindt in Valkenswaard.

5. Financiën

Deze sportvisie bevat geen voorstellen voor grote begrotingswijzigingen. Bij de behandeling van de nota kaders (juni 2018) wordt de raad gevraagd een richtinggevende uitspraak (m.b.t. budget, inrichting regeling) te doen met betrekking tot de voorgestelde minimaregeling (zie bijlage 4, 2 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt). De bedragen zijn conform de begroting 2018 en het daarin genoemde meerjarenperspectief.

Lasten

Deelproduct	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Sportaccommodaties	2.731	2.960	2.988	3.001
Sportstimulering	486	438	438	438
<i>Totaal lasten</i>	<i>3.216</i>	<i>3.397</i>	<i>3.425</i>	<i>3.439</i>

Baten

Deelproduct	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Sportaccommodaties	1.058	1.058	1.058	1.058
Sportstimulering	46	25	25	25
<i>Totaal baten</i>	<i>1.104</i>	<i>1.083</i>	<i>1.083</i>	<i>1.083</i>

Saldo voor bestemming	-2.112	-2.314	-2.342	-2.356
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Lasten	420	20	20	20
Baten	61	67	43	33
<i>Saldo</i>	<i>-359</i>	<i>47</i>	<i>24</i>	<i>14</i>

Saldo na bestemming	-2.471	-2.267	-2.318	-2.342
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bijlage 1: overzicht ambities

	ambitie
1.	Er is een passend sport- en beweegaanbod voor inwoners van Valkenswaard van jong tot oud.
2.	In 2021 voldoet 70% van de inwoners aan de Beweegrichtlijnen.
3.	Alle sportverenigingen zijn in staat hun activiteiten op een goede en toekomstbestendige wijze te organiseren;
4.	Werknemers in Valkenswaard bewegen meer doordat ze deelnemen aan beweegactiviteiten tijdens of na werktijd.
5.	De openbare ruimte wordt beter benut voor sporten en bewegen
6.	Een gevarieerd aanbod van sport en bewegen maakt deel uit van het activiteitsaanbod voor alle basisschoolleerlingen.
7.	We willen meer jeugd, ook na de middelbare school, meer laten sporten
8.	Sport en bewegen wordt gericht ingezet waardoor mensen fitter worden en betrokken blijven bij de samenleving.
9.	Sporten en bewegen is voor iedereen met een beperking mogelijk door een passend en toegankelijk aanbod in de buurt.
10.	Er is een divers en toegankelijk sport en beweegaanbod voor ouderen.
11.	De samenwerking tussen jeugdzorg, onderwijs en sport is versterkt en er is een integrale aanpak op specifieke thema 's.
12.	De sport- en beweegaanbieders leveren een bijdrage aan het in beweging brengen/houden van mensen zonder werk.
13.	*Valkenswaard heeft een sportvoorzieningenniveau dat, als het gaat om de beoordeling door gebruikers, door 80% positief beoordeeld wordt.
14.	Iedereen, ook mensen met een beperking, moet mee kunnen doen aan minsten 1 breedtesportevenement dat plaatsvindt in Valkenswaard.

*78% van de inwoners van Valkenswaard is positief over de sportvoorzieningen, t.o.v. 73% landelijk (bron: waarstaatjegemeente.nl).

Bijlage 2: de invloed van sport en bewegen & de Beweegrichtlijn 2017

1. De invloed van sport en bewegen

Door te sporten of bewegen, leid je een gezonder en plezieriger leven. Sport en Bewegen is universeel, verbindt, iedereen kan meedoen en het is leuk. Sporten en bewegen is dus niet alleen een doel op zich, maar wordt vooral ook ingezet als instrument om andere doelstellingen te bereiken. Denk aan o.a. een gezonde levensstijl, vitaliteit, sociale betrokkenheid, cohesie in een wijk, integratie en gebruik openbare ruimte. Bewegen leidt tot het ontwikkelen van allerlei waarden (fysiek, emotioneel, sociaal, intellectueel) die mensen uiteindelijk verantwoordelijker, competitiever en productiever maken.

Het bevorderen van sport en bewegen onder inwoners van Valkenswaard is dus niet alleen goed voor de inwoners van Valkenswaard zelf, maar ook voor het dorp: minder zorgkosten (bewegen begint inmiddels de status van medicijn te krijgen, meer aanleidingen voor sociale contacten en bestrijding van eenzaamheid, meer cohesie in een wijk, meer saamhorigheid, grotere weerbaarheid en het (her)kennen van eigen grenzen en die van anderen.¹ Het creëert gezag en tolerantie, een gezond normen- en waardenpatroon, beïnvloedt gedrag en kan zelfs asociaal en crimineel gedrag onder jeugdigen tegengaan.²

Kosten en opbrengsten

In 2017 is, in opdracht van het Kenniscentrum Sport, onderzoek gedaan naar de diverse positieve (maar soms ook negatieve) effecten van sport en bewegen. Het rapport 'de sociaaleconomische waarde van sport en bewegen' geeft een indicatie van de baten en lasten indien een (gemiddelde) Nederlander blijvend gaat sporten en bewegen. Hieruit wordt duidelijk dat het algemene maatschappelijke resultaat positief is en per persoon op kan lopen tot circa €25.000-100.000. Dit komt vooral op het conto van de opbrengsten ten aanzien van arbeid en gezondheid. De sociale waarde van sport kan echter nog beperkt in geld uitgedrukt worden.

Als gekeken wordt naar de verdeling van deze kosten en opbrengsten wordt duidelijk dat het individu van veel van de effecten profiteert. De werkgever heeft uiteraard baat bij minder ziekteverzuim en een hogere arbeidsproductiviteit. Ook de (rijks)overheid profiteert van een hogere arbeidsproductiviteit via inkomstenbelastingen. Zorgverzekeraars hebben juist baat bij de afgenomen zorgkosten (samen met het individu, dat het eigen-risico betaalt, en de gemeente, die vanuit de WMO mogelijk kosten bespaart), maar lopen mogelijk ook tegen additionele zorgkosten aan als gevolg van een toegenomen levensverwachting. De opbrengsten voor de gemeente liggen, naast de afgenomen zorgkosten, voornamelijk bij de sociale effecten, minder criminaliteit en toegenomen sociaal kapitaal (en daarmee mogelijk minder eenzaamheid). De gehele maatschappij profiteert ten slotte van minder criminaliteit, toegenomen 'sociaal kapitaal' en toegenomen leerprestaties/schooluitval. Mogelijk lopen de overheid en pensioenverzekeraars wel aan tegen hogere AOW en pensioenkosten als gevolg van een toegenomen levensverwachting.

¹In dit verband verwijzen we naar de vele relevante publicaties van het Mulier Instituut.

² Het e-book van de GGD (2016): 'Gezondheid verbindt in gemeente Valkenswaard' bevestigt een groot aantal van deze feiten.

2. Beweegrichtlijn

Volgens de nieuwe [beweegrichtlijnen](#) zouden volwassenen wekelijks ten minste twee en een half uur matig intensief moeten bewegen en kinderen dagelijks minstens een uur. Ook worden voor beide groepen spier- en botversterkende activiteiten aanbevolen. Dit alles verlaagt het risico op chronische ziekten als diabetes en, hart- en vaatziekten, en depressieve symptomen en, bij ouderen, botbreuken. De Gezondheidsraad adviseert de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport om te stimuleren dat mensen blijvend meer bewegen en minder stilzitten.

De beweegrichtlijn voor volwassenen en ouderen luidt als volgt:

- Bewegen is goed, meer bewegen is beter.
- Doe minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen.
- En: voorkom veel stilzitten.
- Voor kinderen van vier tot en achttien jaar geldt de volgende beweegrichtlijn:
- Bewegen is goed, meer bewegen is beter.
- Doe minstens elke dag een uur aan matig intensieve inspanning. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens driemaal per week spier- en botversterkende activiteiten.
- En: voorkom veel stilzitten.

Met de overgang van de oude norm (Nederlandse Norm Gezond Bewegen, NNGB) naar de beweegrichtlijn is het van belang dat duidelijk wordt gemaakt hoe deze zich tot elkaar verhouden. De GGD Brabant-Zuidoost heeft in oktober 2017 aangegeven de mogelijkheid te bekijken om een correctiefactor berekenen voor de oude maat, zodat er voor de nieuwe en 0 situatie krijgen gebaseerd op cijfers van de NNGB.

Bijlage 3: trends en ontwikkelingen

Met de [Sporttoekomstverkenning](#) (2017) hebben het RIVM en SCP de toekomst van de sport verkend aan de hand van data van het heden, trends in verleden en toekomst, maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op sport en bewegen.

(Relevante) maatschappelijke ontwikkelingen (in een notendop)

De laatste decennia zien we effecten van maatschappelijke ontwikkelingen, zoals individualisering en flexibilisering, in de sport. Meer mensen gingen buiten de vereniging om sporten en een gezonde leefstijl kreeg steeds meer aandacht, waarvan meer bewegen een belangrijk onderdeel vormt.

Wat betekent dit voor de sport en in het bijzonder de sportvereniging?

Het aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat lid is van een sportvereniging was in 2014 31%. Volgens het trendskenario gaat dit dalen: Nederlanders zullen in 2030 minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Nederlanders willen dan vooral individueel sporten of in een zelfgeorganiseerde groep. In 2014 sportte al ongeveer twee derde van de sporters alleen of ongeorganiseerd (Tiessen-Raaphorst 2015). Mensen willen zelf bepalen wanneer, waar en met wie zij sporten. Dit hangt samen met de individualisering en flexibilisering, ontwikkelingen die in de toekomst aanhouden. Technologische ontwikkelingen, zoals virtuele coaches en apps, geven de autonome sporter feedback over de prestaties en conditie. Het aantal mensen dat individueel of in zelfgeorganiseerde groepen sport of beweegt, zal dan ook verder toenemen.

De toename van de aantallen ouderen en niet-westerse migranten in de samenleving versterkt deze ontwikkeling. Ouderen en niet-westerse migranten zijn namelijk minder vaak lid van een sportvereniging dan jongeren en autochtone Nederlanders. De komende jaren zal door vergrijzing, migratie en het toenemende belang van de beleving van sport ook een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport dan die nu populair zijn, vooral naar meer individuele sporten of alternatieven op bestaande sporten. Voorbeelden hiervan zijn hardlopen en bootcampen in zelfgeorganiseerde groepjes, maar ook wandelvoetbal voor ouderen en extreme sporten zoals kitesurfen en klimmen. Dit zet het klassieke verenigingsleven verder onder druk.

Wat betekent dit voor de sportdeelname en gezondheid?

Het toenemende belang van een gezonde leefstijl speelt een rol in de mate waarin we sporten en bewegen. Uit het Nationaal Sportonderzoek 2016 blijkt dat het verbeteren van de gezondheid en conditie één van de belangrijkste motieven van Nederlanders is om te sporten. Opvallend is dat sporten voor de gezondheid toeneemt over de levensloop, terwijl sporten voor het plezier en de prestatie afneemt.

In 2015 deed ruim de helft van de Nederlanders van 12 jaar en ouder wekelijks aan sport. Bijna de helft van de sporters sport bij een sportvereniging, twee derde sport alleen of ongeorganiseerd (Tiessen-Raaphorst 2015). Sinds 2001 is het aandeel sportende Nederlanders niet noemenswaardig veranderd (Netwerk Kernindicatoren Sport en Bewegen 2017). Volgens het trendskenario zal dit in de toekomst ook niet gaan gebeuren en zal de sportdeelname per saldo gelijk blijven.

In 2015 voldeed 57% van Nederlanders aan de combinorm (de optelsom van de NNGB en de fitnorm). De vergrijzing heeft het meeste impact op de lichamelijke activiteit van de gemiddelde Nederlander in de toekomst. Een toename van de groep ouderen leidt ertoe dat in de toekomst meer mensen aan de beweegnorm voldoen: de nieuwe generatie 55-plussers is fitter dan voorgaande generaties en de verwachting is dat zij vaker fietsen, wandelen en/of tuinieren (zie trend beweeggedrag). De verhoogde pensioenleeftijd zal deze trend enigszins drukken: als ouderen langer blijven werken, zullen zij meer zitten en minder bewegen.

Motorische vaardigheden van kinderen gaan achteruit

Kinderen en jongeren van nu bewegen en spelen minder buiten dan voorgaande generaties. De tijd die zij besteden aan passieve vrijetijdsbesteding zoals gamen, computers en sociale media, is daarentegen toegenomen. Jongeren zitten gemiddeld 10,5 uur per dag. Coördinatie, vaardigheid en techniek nemen af (Collard et al. 2014). Dit resulteert in minder ontwikkelde motorische vaardigheden, wat leidt tot meer sportblessures op het moment dat ze gaan sporten. Scholen, ouders en overheid onderkennen het belang van sport en bewegen voor de jeugd in het onderwijs, ter compensatie van dit gedrag.

in het onderwijs is er echter vooralsnog te weinig aandacht voor bewegen en sport om deze ontwikkelingen tegen te gaan. Het aantal uren bewegingsonderwijs is niet toegenomen en zal dat waarschijnlijk tot aan 2030 ook niet doen. De Wet op het primair onderwijs van 1981 zegt namelijk niets over het verplichte aantal uren dat scholen moeten besteden aan de verschillende vakgebieden. Wel is in het regeerakkoord Bruggen slaan uit 2012 opgenomen dat het kabinet streeft naar meer gymlessuren per week in het primair onderwijs.

Bijlage 4: Dit gaan we doen

De indeling van de paragrafen is overeenkomstig met de paragraafindeling van het hoofddocument.

1. Sportstimulering en gezondheid

(1.1. is de inleiding)

1.2 Verenigingen

Dit gaan we doen:

- Valkenswaard komt in aanmerking voor inzet van 5.7 fte buurtsportcoaches. We blijven, ook na december 2018 (tot dan is er financiële zekerheid), buurtsportcoaches inzetten die opereren op het grensvlak van sport en onderwijs. Dit financieren we door externe financiers te vinden en door de bijdrage vanuit andere beleidsvelden;
- Sportief Valkenswaard blijft bijeenkomsten organiseren in het kader van deskundigheidsbevordering voor bestuurders van verenigingen;
- De accountmanager sport blijft het eerste aanspreekpunt voor verenigingen om problemen die er zijn onder de aandacht te brengen. Met de accountmanager wordt invulling gegeven aan de wens van (91%, [sportmonitor 2016](#)) de sportverenigingen en beweegaanbieders om een aanspreekpunt te hebben binnen de gemeente. De sportmonitor wordt ingezet om problemen waar verenigingen mee kampen in kaart te brengen;
- Verenigingen zoeken elkaar op om samen te werken. Dit is meestal locatie of sporttak gebonden. Intensieve samenwerkingsverbanden hebben een vertegenwoordiger/aanspraakpunt aangewezen. De samenwerkingsverbanden worden begeleid vanuit de gemeente. Het doel van de samenwerkingsverbanden is om inwoners van Valkenswaard een betaalbaar, kwalitatief goed, divers sportaanbod te bieden;
- Het sportgala blijft een middel om de vrijwilligers, verenigingen & (top)sporters te waarderen voor de sportieve prestaties die zij geleverd hebben en nieuwe generaties te inspireren.

1.3 Anders georganiseerde sport

Dit gaan we doen:

- We richten ons op de werknemer want in veel beroepen wordt er zittend gewerkt. Ook in het woon-werk verkeer is winst te behalen: reizen per fiets i.p.v. auto. Een bijkomende voordeel: een gezondere werknemer kost een werkgever minder geld. Aan de hand van een pilot wordt het (ongeorganiseerd) sporten en bewegen gestimuleerd tijdens en na werktijd.

1.4 Sport en bewegen in de openbare ruimte

Dit gaan we doen:

- Vanuit sport worden de kansen voor de omgevingswet benut;
- Bij het herinrichten van de speeltuinen wordt de koppeling met sport, waar mogelijk, gemaakt;
- De sportaccommodaties worden overdag vaak niet gebruikt. We willen het mogelijk maken dat groepen en individuen, onder bepaalde voorwaarden, kunnen sporten op een openbare sportaccommodatie;
- De goede samenwerking tussen de wijkcoördinator, accountmanager, jongerenwerker, gemeente afdeling jeugd, de afdeling veiligheid, toezicht & handhaving en politie wordt voortgezet;
- De natuurgebieden (De Groote Heide) beslaan een enorm gebied (groter dan Nationaal Park de Hoge Veluwe), zijn van hoge ecologische kwaliteit (top 10 in de EU) en bieden geweldige mogelijkheden om o.a. te wandelen en te fietsen. Een mooi voorbeeld, van een manier om gebruik te maken van de openbare ruimte, is de Wandelweek die in april 2017 voor het eerst plaatsvond. Het bewegen staat centraal

en er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die Valkenswaard biedt: De Groote Heide, een actief netwerk van betrokken ondernemers en verenigingen. Met sport wordt aangehaakt op dit, of een soortgelijk, evenement door diverse activiteiten te organiseren.

1.5 Sport en onderwijs

Primair onderwijs

Dit gaan we doen:

Tijdens schooltijd

- De samenwerking met Fontys-hogeschool (Education/ ALO), waaronder de samenwerking in het kader van het Partnership, en het ROC Summa college krijgt een vervolg om kwaliteit van het bewegingsonderwijs op basisscholen te verbeteren/waarborgen. De leerlingen maken kennis met een breed scala aan sport- & beweegactiviteiten en er wordt aandacht besteed aan de doorstroming naar het lokale sport- en beweegaanbod. Door deze samenwerking is het mogelijk om ALO-studenten ter ondersteuning in te zetten tijdens alle gym uren op het primair onderwijs. Dit zal niet in plaats van vakleerkrachten zijn.

Na schooltijd

- Het bestaande naschoolse sport- en beweegaanbod krijgt een vervolg;
- We gaan het sport- en beweegaanbod integreren binnen het aanbod van de buitenschoolse opvang.

Voortgezet onderwijs

Tijdens schooltijd

We gaan beter gebruik maken van de mogelijkheden die er zijn. In het verleden is intensiever samengewerkt tussen verenigingen en het onderwijs. Hier wordt nu ook weer op in gezet.

Dit gaan we doen:

- Het LO-onderwijs wordt beter afgestemd op het talent en de ambitie van scholieren. De bovenbouw (4, 5, 6) zou zelf een pakket samen kunnen stellen van sportblokken: bijvoorbeeld eerst blok hockeyen, vervolgens atletiek etc.
- Meer gymlessen op locatie van een sportaanbieder aanbieden.

Na schooltijd

Sportief Valkenswaard en scholengemeenschap Were Di hebben met de Academie Sport en Cultuur en de inzet van de buurtsportcoach een middel in handen om, op individueel niveau, te kijken naar mogelijkheden om sport- en beweegbehoefte te inventariseren.

Dit gaan we doen:

- Er wordt onderzoek gedaan naar de sport- en beweegbehoefte van scholieren op het VO, dit is ook direct een 0-meting zodat in kaart worden gebracht of jeugdigen meer gaan sporten;
- Waar mogelijk wordt geanticipeerd op deze sport- en beweegbehoefte.

2. Sport en sociale cohesie

Mensen met een beperking

Dit gaan we doen:

- De makelaarsfunctie van de 'consulent aangepast sporten' is van groot belang om vraag en aanbod bij elkaar te brengen;
- Ook keukentafelgesprekken worden ingezet om de vraag op te halen;
- De consulent aangepast sporten blijft actief en aangesloten bij het samenwerkingsverband aangepast sporten regio Eindhoven, Spo(r)tlight genaamd;
- De succesvolle projecten van Sportief Valkenswaard krijgen een vervolg;
- In het kader van deskundigheidsbevordering wordt sportaanbieders de mogelijkheid geboden om kennis op te doen m.b.t. het organiseren van aanbod voor mensen met een beperking;
- Er wordt geïnventariseerd op welke gebieden sport beter kan aansluiten op de in 2016 door de regering aangenomen VN-verdrag Handicap.

Ouderen

Dit gaan we doen:

- Per wijk wordt inzichtelijk gemaakt wat de voorzieningen zijn, de beweegmakelaar van Sportief Valkenswaard koppelt dit aanbod aan de vraag;
- De succesvolle projecten en Sportief Valkenswaard krijgen een vervolg;
- Er wordt geïnventariseerd wat de uitbreidingsmogelijkheden zijn op het gebied van valpreventie, functionele training ouderen (FTO), trainingen in samenwerking met gezondheidscentra en één aanpak voor thuiswonende ouderen, al dan niet in samenwerking met zorgverzekeraars;
- Sportaanbieders voor deze doelgroep besteden ook aandacht aan leefstijl.

Jeugd (en zorg)

Dit gaan we doen:

- De sport- en beweeggroep, waar goede resultaten mee geboekt wordt, voor kinderen met gedragsproblemen en overgewicht krijgt een vervolg;
- We maken de samenwerking tussen GGD, jongerenwerk, buurtsportcoach en sportaanbieders sterk. Met de afstemming van activiteiten is resultaat te behalen;
- I.s.m het preventieplatform wordt de georganiseerde sport betrokken bij preventie (veilig sportklimaat, gezonde sportkantine).

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Dit gaan we doen:

- We leveren een bijdrage aan het activeren van mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt, middels sport. De Sportcarrousel (sport re-integratieproject) krijgt een vervolg in 2018. Hierbij gaat de aandacht niet alleen uit naar het bevorderen van een gezonde leefstijl en het verbeteren van het sociaal netwerk maar wordt (vanuit W&I) ook gekeken naar de mogelijkheden richting opleiding, vrijwilligerswerk of betaald werk;
- Er wordt een minima-regeling geïntroduceerd zodat volwassenen die weinig te besteden hebben gestimuleerd worden om te gaan sporten en bewegen. Bij de behandeling van de nota kaders (april 2018) wordt de raad gevraagd een richtinggevende uitspraak (m.b.t. budget, inrichting regeling) te doen met betrekking tot de voorgestelde minimaregeling.

3. Accommodaties

Dit gaan we doen:

- Het beleid is erop gericht de accommodaties te laten voldoen aan de maatschappelijke normen (Kiwa Isa Sport voor buitensportaccommodaties en NEN-conditie 3 voor gebouwen);
- In de accommodatiebehoefte dient sport een meerjaren accommodatieperspectief te creëren om, (in afstemming met vastgoed en Beheer&Uitvoering), in de behoefte te kunnen voorzien. Een aantal zaken zullen voor de vastgoedbehoefte van cruciaal belang zijn. Te denken valt aan bezettingscijfers (gekoppeld aan NOC*NSF norm) en prognoses, trends, tarieven. Die moeten geborgd worden in een lange termijn visie voor sport en afgestemd worden op het daarvoor beschikbare sportaccommodaties, en vastgoedbeleid. Een belangrijke ontwikkeling, die de behoefte van inwoners van Valkenswaard beïnvloedt, is dat de gemiddelde leeftijd van de inwoners steeds verder toeneemt. Voor de toekomst is het van belang om na te gaan of het huidige sportaccommodatiebestand ook voldoende voorziet in de wensen en behoefte van senioren. Zo moet onderzocht worden of er meer behoefte is aan kleinschalige multifunctionele (sport/ bewegen, cultuur, ontmoeting) accommodaties;
- Duurzaamheid, toegankelijkheid en wet & regelgeving zijn bij elke vervanging, van de accommodatie die wordt gedaan, thema's die aan bod komen;
- Wanneer we kijken naar de omvang van accommodaties (bijvoorbeeld aantal zaalruimte/ of velden) houden we de NOC*NSF normen aan. Wanneer sprake is van onderbezetting gaan vereniging en gemeente in gesprek over de mogelijkheden (bijv. behoud van accommodatie i.v.m. diversiteit van het gebruik/ maatschappelijke behoefte, uit de verhuur halen van een veld, fuseren etc.);
- Er wordt beleid gemaakt voor velden die niet meer gebruikt worden;
- Met 5 verenigingen gaan we aan de slag met duurzaamheid. We starten een procesaanpak op, waarbij de energiescan wordt gebruikt als uitgangspunt;
- In 2018 wordt gestart met de realisatie van de bouw van de nieuwe sporthal en de renovatie van het binnen- en buitenzwembad. Om na de oplevering (2019) goed van start te gaan wordt in 2018 het beheermodel uitgewerkt. Binnen de gemeentelijk organisatie wordt vanuit het Sociaal en Economisch Beleid input gegeven aan Maatschappelijk Vastgoed om te komen tot het beheermodel. Ook wordt met sport- en beweegaanbieders in Valkenswaard gesproken over de verdeling van uren in de nieuwe sporthal waarbij tevens gekeken wordt naar de bezetting in andere (gemeentelijke) sportvoorzieningen;
- Het privatiseren van sportaccommodaties blijft van belang om als optie achter de hand te houden om de kwaliteit van voorzieningen op peil te kunnen houden. Van belang is dat wanneer er een wens is om te privatiseren afgewogen wordt of:
 - door te privatiseren maatschappelijke doelen nagestreefd kunnen (blijven) worden;
 - de kosten voor de gemeente, en dus de samenleving, afnemen.

4. Evenementen

Dit gaan we doen:

- We hebben uitgewerkt welke bestaande breedtesportevenementen geschikt zijn voor welke doelgroepen, die te weinig sporten en bewegen, en hoe we hen hierbij kunnen betrekken;
- Er wordt onderzocht of er behoefte is aan een breedtesportevenement, specifiek gericht op jeugd en jonge gezinnen, dat aanvullend is op het bestaande aanbod.